

Stanowisko Bieszczadzkiego Parku Narodowego odnośnie uznania schroniska na Połoninie Wetlińskiej za obiekt zabytkowy

W związku z sugestiami czy wnioskami zamieszczanymi głównie w sieci Internet, że przebudowywane schronisko na Połoninie Wetlińskiej jest obiektem zabytkowym wyjaśniamy, że obiekt ten nie jest objęty wpisem do rejestru zabytków i nie podlega żadnej z form ochrony prawnej wymienionej w art. 7 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2020 poz. 282).

Naszym zdaniem nie spełnia również znamion definicji zabytku, określonej w wyżej cytowanej Ustawie która jako zabytek określa – *nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową*. Zabytkiem w świetle tej Ustawy jest obiekt, który spełnia łącznie kilka przesłanek: nie tylko ma być dziełem człowieka i stanowić świadectwo minionej epoki, ale musi również posiadać wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Schronisko na Połoninie Wetlińskiej znane jest w Polsce nie ze względu na szczególne walory estetyczne czy użytkowe, lecz z uwagi na wyjątkowe położenie w partiach grzbietowych Połoniny Wetlińskiej. Z pewnością dla wielu osób posiada walor sentymentalny, jednak liczymy na to, że także w nowym obiekcie uda się stworzyć klimat przyjazny dla turystów, dla których pasją są wędrówki i poznawanie piękna naszego regionu.

Jeśli chodzi o wartość historyczną, należy podkreślić że liczne dotychczasowe w tym całkiem niedawne przebudowy, **zatarły całkowicie pierwotny charakter budowli**.

Pierwotny wygląd schroniska na Połoninie Wetlińskiej w 1961 roku – źródło internet

Chcemy zauważyć, że mimo sentymentalnych związków wielu osób z tym schroniskiem, obecny budynek ma niewiele wspólnego z pierwotną formą, a 40% powierzchni zabudowy stanowią przybudówki powstałe metodą gospodarczą już w XXI wieku. Na poniższym zdjęciu wskazano poszczególne dobudowywane części, a poniżej omówiono krótko dokonane dotychczas przebudowy.

Obecny wygląd schroniska na Połoninie Wetlińskiej ze wskazanymi ważniejszymi przybudówkami zmieniającymi pierwotny wygląd obiektu.

Budynek schroniska został wybudowany po II wojnie światowej jako prosty w formie budynek wojskowego posterunku obserwacyjnego. W 1956 roku budynek został przejęty przez Okręg PTTK w Rzeszowie i przez dwa lata stał nieużywany. Następnie funkcjonował jako sezonowe schronisko prowadzone w okresie letnim przez harcerzy.

W latach 1965 – 66 ówczesny gospodarz Pan Ludwik Pińczuk przeprowadził pierwszy poważny remont znacznym wysiłkiem usuwając i przebudowując dwie ściany. Od 1967 r. budynek funkcjonował jako całoroczne schronisko podlegając kolejnym przebudowom. Pierwotną formę budynku zmieniono poprzez dobudowanie przybudówki od strony północnej. W końcu lat osiemdziesiątych pierwotnie drewniany budynek został obmurowany kamieniem. Około 2000 roku kolejny raz zmieniono formę obiektu dobudowując dużą przybudówkę od strony zachodniej krytą dwuspadowym dachem. W latach 2006-2007 dobudowano kolejną przybudówkę krytą papą od strony wschodniej. W kolejnych latach zabudowano niewykorzystany dotychczas kąt wprowadzając zadaszenia i wiatę od strony zachodniej (niewidoczne na zdjęciu). Te kolejne przebudowy dokumentują głównie archiwalne zdjęcia i pamięć ludzka, gdyż były wykonywane najczęściej bez odpowiedniej dokumentacji i zgłoszeń do stosownych urzędów. Szanujemy ogromny wysiłek i trud włożony przez Pana Ludwika Pińczuka, ale trzeba też przypomnieć, że na skutek gospodarczych metod przebudowy i specyficznym sposobom „segregacji śmieci” przez lata prowadzonej na Połoninie Wetlińskiej, do dzisiaj porządkujemy i usuwamy odpadki stałe z obszaru górnej granicy lasu pod Chatką Puchatka oraz szkło i inne odpady wyplukiwane z tzw. tarasu widokowego przez opady atmosferyczne.

Naszym zdaniem nie można również wskazać walorów artystycznych czy naukowych tego obiektu, które uzasadniałyby w społeczny interes zachowania tego wyeksploatowanego obiektu niespełniającego współczesnych norm budowlanych, przeciwpożarowych i sanitarnych. Szanujemy przywiązanie do tradycji turystycznej, lecz ze względu na stan techniczny obiektu w tym szczególnie: złej jakości i niejednorodne materiały użyte do budowy ścian, niekorzystną pod względem możliwości izolacji termicznej skomplikowaną bryłę obiektu składającą się z licznych przybudówek, niewielkie

podpiwniczenie i niejednorodne pokrycia dachowe, niemożność uregulowania gospodarki wodno-ściekowej oraz zagrożenie pożarowe- nie jest możliwe utrzymanie obiektu w obecnej formie.

Chcemy również zauważyć, że schronisko na Połoninie Wetlińskiej nie zostało wymienione wśród obiektów wartych ochrony w opracowaniach wykonywanych przez naukowców i specjalistów z zakresu ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych. Wprost przeciwnie Rada Naukowa Bieszczadzkiego Parku Narodowego pozytywnie zaopiniowała projekt przebudowy tego schroniska ujęty w zadaniach ochronnych zatwierdzonych przez Ministra Środowiska.

Zabytki i inne elementy historyczne na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego były dwukrotnie przedmiotem szczegółowej analizy. Pierwsze opracowanie obejmowało dwa operaty do planu ochrony „Ochrona walorów estetycznych krajobrazu BdPN i otuliny” i „Ochrona zasobów kulturowych” miało miejsce w latach 1994-1996 było przygotowane przez zespół: Piotr Patoczka, Zbigniew Myczkowski, Stanisław Kołodziński, Roman Marcinek, Olga Dyba, Maciej Augustyn. Drugie opracowanie wykonane w latach 2009-2010 obejmowało „Operat ochrony walorów krajobrazowych” (autorzy: Urszula Forczek – Brataniec, Paulina Nosalską, Zbigniew Myczkowski i in.) i „Operat ochrony wartości kulturowych” (autorzy: Zbigniew Myczkowski, Marek Sawicki i in.). **Żadne z tych opracowań nie wskazuje schroniska na Połoninie Wetlińskiej jako obiektu zabytkowego czy też posiadającego szczególne walory historyczne, artystyczne lub naukowe.** Obiekt nie jest także wymieniony tomie XI Monografii Bieszczadzkiej „Ochrona krajobrazu w Bieszczadzkim Parku Narodowym” autorstwa prof. Piotra Patoczki ani tomie XIII Monografii Bieszczadzkiej Ochrona zasobów kulturowych w Bieszczadzkim Parku Narodowym i otulinie” autorstwa prof. Zbigniewa Myczkowskiego.

Dyrekcja Bieszczadzkiego Parku Narodowego